

# LATVIJAS BANKA

Latvijas Bankas preses dienesta  
INFORMĀCIJA PRESEI

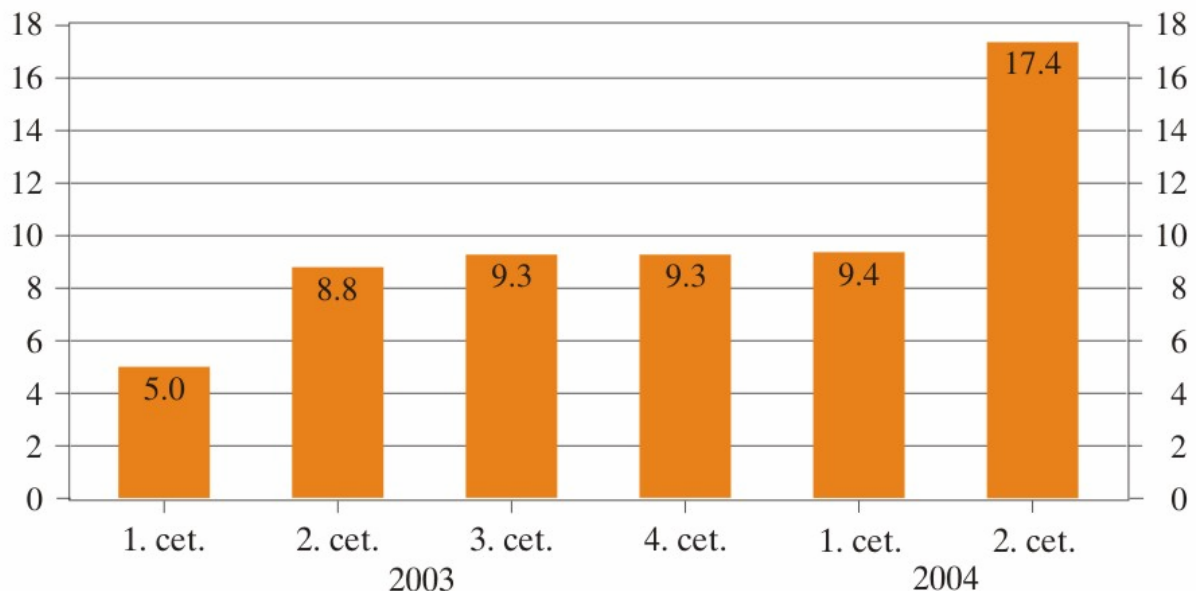
Rīgā 2004. gada 30. septembrī

## Latvijas maksājumu bilance 2004. gada 2. ceturksnī un 1. pusgadā

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo **2004. gada 2. ceturksnī** sasniedza 308.5 milj. latu jeb 17.4% no iekšzemes kopprodukta (IKP; 2003. gada 2. ceturksnī – 136.7 milj. latu jeb 8.8%). Tekošā konta negatīvā saldo pieaugumu galvenokārt noteica preču negatīvā saldo kāpums sakarā ar strauji augošo importa apjomu mēnešos pirms Latvijas pievienošanās ES, kā arī kuģu iegādēm. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu preču eksports pieauga par 20.0%, bet imports – par 30.9%.

### TEKOŠĀ KONTA DEFICĪTS

(% no IKP)



Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu visvairāk palielinājās metālu un to izstrādājumu, mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu un ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas izvedums. Mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu un ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas eksporta kāpumu nodrošināja šo preču fiziskā apjoma pieaugums, bet metālu un to izstrādājumu un koksnes un tās izstrādājumu izveduma kāpumu – cenu paaugstināšanās. Latvijas konkurētspēju ārējos tirgos lata kursa svārstības būtiski neietekmēja, un kopumā eksporta preču konkurētspēja saglabājās.

Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga visu preču grupu imports, bet visvairāk – importā dominējošajās preču grupās. Transportlīdzekļu, mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu, ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas un plastmasu un izstrādājumu no tām ievaduma kāpumu noteica šo preču fiziskā apjoma pieaugums, bet cenu celšanās vairāk ietekmēja metālu un to izstrādājumu un minerālo produktu ievaduma palielināšanos.

Paplašinoties ES, Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums ar ES valstīm 2. ceturksnī palielinājās un sasniedza 79.4% no eksporta kopapjoma un 74.9% no importa kopapjoma, attiecīgi sarūkot tirdzniecības apgrozījumam ar pārējām valstīm.

Pakalpojumu pozitīvais saldo 2. ceturksnī, palielinoties citu pakalpojumu pozitīvajam saldo, kā arī samazinoties pārvadājumu pakalpojumu pozitīvajam saldo un braucienu pakalpojumu negatīvajam saldo, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu saruka nenozīmīgi. Turpināja samazināties sniegto kravu pārvadājumu pakalpojumu apjoms jūras transportā, un kritumu noteica rezidentiem piederošo kuģu frakts likmju un ekspluatācijā esošo kuģu skaita samazināšanās. Savukārt, pieaugot nerezidentu tēriņiem Latvijā, braucienu pakalpojumu negatīvais saldo saruka par 4.2 milj. latu.

Ienākumu negatīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 50.0 milj. latu, ievērojami palielinoties nerezidentu gūto tiešo investīciju ienākumu apjomam Latvijā.

Kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo, galvenokārt pieaugot citu sektoru (t.sk. privātpersonu) saņemto kārtējo pārvedumu apjomam, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 12.9 milj. latu.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo bija 237.5 milj. latu. Finanšu resursi vienlīdz lielā mērā ieplūda ārvalstu tiešo investīciju, portfeļieguldījumu un citu ieguldījumu veidā.

Latvijā veikto ārvalstu tiešo investīciju apjoms 2. ceturksnī sasniedza 101.3 milj. latu, un vienlaikus rezidentu veikto tiešo investīciju apjoms ārvalstīs bija 20.9 milj. latu. Nozīmīgākā ieguldījumu daļa (galvenokārt finanšu starpniecībā, tirdzniecībā un būvniecībā) tika veikta reinvestētās peļņas veidā.

Portfeļieguldījumu saldo, galvenokārt valdībai 2. ceturksnī emitējot jaunas un dzēšot 1999. gadā emitētās eiroobligācijas, bija pozitīvs (112.4 milj. latu).

Citu ieguldījumu pozitīvais saldo bija 111.4 milj. latu. Rezidentu citu ieguldījumu apjoms ārvalstīs bija 96.7 milj. latu, galvenokārt bankām palielinot aizdevumu apjomu ārvalstu nebankām un kāpinot pieprasījuma noguldījumu apjomu ārvalstu kredītiestādēs. Saistības pret nerezidentiem bija 208.1 milj. latu, galvenokārt bankām piesaistot nerezidentu pieprasījuma noguldījumus un aizņēmumus (termiņnoguldījumus), kā arī uzņēmumiem aizņemoties ārvalstīs.

Rezerves aktīvi 2. ceturksnī palielinājās par 75.3 milj. latu, un kāpumu galvenokārt noteica ar eiroobligācijām veikto darījumu rezultātā saņemto līdzekļu ieskaitīšana Valsts kases kontā Latvijas Bankā un Latvijas Bankas veiktās valūtas intervences.

**2004. gada 1. pusgadā** maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo bija 13.6% no IKP (iepriekšējā gada atbilstošajā periodā – 7.0%). To galvenokārt noteica preču negatīvā saldo kāpums, jo preču importa pieaugums bija straujāks nekā preču eksporta kāpums.

Pakalpojumu pozitīvais saldo 1. pusgadā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu saruka par 16.2 milj. latu, samazinoties pārvadājumu pakalpojumu pozitīvajam saldo.

Ienākumu negatīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga (par 64.5 milj. latu), galvenokārt ievērojami palielinoties nerezidentu Latvijā gūto tiešo investīciju ienākumu apjomam.

Kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 33.7 milj. latu, galvenokārt palielinoties citu sektoru saņemto kārtējo pārvedumu apjomam.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo 1. pusgadā bija 420.5 milj. latu. Finanšu resursi vienlīdz lielā mērā ieplūda ārvalstu tiešo investīciju, portfeļieguldījumu un citu ieguldījumu veidā.

Tiešo investīciju pozitīvais saldo bija 141.8 milj. latu un sedza 30.9% no tekošā konta negatīvā saldo. Latvijā veikto ārvalstu tiešo investīciju apjoms ievērojami pieauga. Lielākā ieguldījumu daļa tika veikta reinvestētās peļņas veidā. Ārvalstīs veikto tiešo investīciju apjoms sasniedza 37.6 milj. latu.

Sarūkot portfeļieguldījumu aktīviem ārvalstīs un valdībai 2. ceturksnī veicot darījumus ar eiroobligācijām, portfeļieguldījumu saldo 1. pusgadā bija pozitīvs (161.9 milj. latu).

Citu ieguldījumu pozitīvais saldo bija 158.2 milj. latu. Rezidentu citu ieguldījumu apjoms ārvalstīs bija 322.3 milj. latu, galvenokārt bankām palielinot pieprasījuma noguldījumu apjomu ārvalstu kredītiestādēs un izsniegto aizdevumu apjomu ārvalstu nebankām. Saistības pret nerezidentiem sasniedza 480.6 milj. latu, galvenokārt bankām piesaistot nerezidentu pieprasījuma noguldījumus un aizņēmumus (termiņnoguldījumus), kā arī uzņēmumiem aizņemoties no nerezidentiem.

Rezerves aktīvi 1. pusgadā palielinājās par 56.2 milj. latu.

#### **2004. gada 1. pusgada maksājumu bilances vērtējums**

Latvijas maksājumu bilance 2004. gada 1. pusgadā bija pozitīva, kapitāla ieplūdēm pārsniedzot tekošā konta deficītu. Lai gan ārējais pieprasījums nedaudz palielinājās, atspoguļojoties augstākā preču

eksporta izaugsmē, arī iekšzemes pieprasījums turpināja augt un 1. pusgadā bija vērojams netradicionāli straujš preču importa kāpums. Tas arī noteica preču un tekošā konta deficīta pieaugumu. Importa kāpumu galvenokārt izraisīja uzņēmēju veiktā lielāku uzkrājumu izveide pirms Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai sakarā ar paredzamo ievadmitas tarifu un nodokļu paaugstinājumu un šajā periodā īstenoti atsevišķi nozīmīgi vienreizēja rakstura investīciju projekti. Atzīmējams, ka tiešo investīciju ieplūdes Latvijā šī gada pirmajā pusē pieauga salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu un sasniedza 5.3% no IKP, tomēr to loma tekošā konta deficīta finansēšanā samazinājās.

Tekošā konta deficīts 2004. gadā tiek prognozēts ap 10% no IKP. Salīdzinoši straujais importa pieaugums 1. pusgadā neliek šo prognozi mainīt. Vairākām preču grupām importa pieaugums saistāms ar paaugstinātu pieprasījumu pirms pievienošanās Eiropas Savienībai, kas, prognozējams, gada laikā izlīdzināsies, kā arī 1. pusgadā ir jau īstenoti nozīmīgākie plānotie investīciju projekti. Tekošā konta deficītu noteiks arī sagaidāmais importa pieaugums sakarā ar Eiropas Savienības strukturālo fondu projektu īstenošanu gada otrajā pusē.

Lai gan tekošā konta deficīts lielākoties atspoguļo Latvijas tautsaimniecības modernizāciju, kas veicina kapitāla preču importu, tomēr vērojama patēriņa preču grupu importa pieaugums apliecina arī noturīgu iekšzemes patēriņu. Vienlaikus vērojama arī tekošā konta deficīta seguma ar ārvalstu tiešajām investīcijām samazināšanās, kas padara Latvijas tautsaimniecību atkarīgāku no investoru vērtējuma. Šādos apstākļos joprojām liela loma ir augstu kredītu izsniegšanas standartu nodrošināšanai un uz ilgtermiņa makroekonomisko stabilitāti orientētai valsts fiskālajai politikai, tostarp arī konsekventai rīcībai plānotā fiskālā deficīta samazināšanā šim un nākamajam gadam. Tie nenoliedzami ir nozīmīgi instrumenti makroekonomisko risku, tai skaitā ārējās nesabalansētības un ievainojamības mazināšanai.

## LATVIJAS MAKSĀJUMU BILANCE

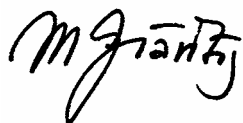
(tūkstošos latu)

	2003				2004	
	I <sup>1</sup>	II <sup>1</sup>	III <sup>1</sup>	IV <sup>1</sup>	I <sup>1</sup>	II
<b>TEKOŠAIS KONTS</b>	-70518	-136694	-149144	-164286	-151137	-308535
Preces	-224993	-268411	-322982	-324614	-296795	-402149
Kredīts (eksports)	403861	465480	452129	486946	481544	558346
Debets (imports)	-628854	-733891	-775111	-811560	-778339	-960495
Pakalpojumi	93901	86244	85774	64241	78825	85156
Kredīts (eksports)	201968	219626	235323	207845	201263	241745
Debets (imports)	-108068	-133382	-149549	-143604	-122438	-156589
Ienākumi	4569	-22583	-9138	14736	-9936	-72538
Kredīts	49775	50484	55160	55063	54352	57408
Debets	-45206	-73067	-64298	-40327	-64288	-129945
Kārtējie pārvedumi	56006	68056	97203	81350	76769	80996
Kredīts	98187	119548	147893	160274	143032	148652
Debets	-42181	-51492	-50690	-78924	-66263	-67656
<b>KAPITĀLA KONTS</b>	7355	11500	11318	13151	13906	12596
Kredīts	7932	12118	11832	13518	14344	13841
Debets	-577	-617	-514	-367	-439	-1245
<b>FINANŠU KONTS</b>	58522	98912	137870	168520	169128	224872
Tiešās investīcijas	60063	51103	6353	33861	61463	80364
Ārvalstīs	-4343	-1974	-9564	-4758	-16668	-20936
Latvijā <sup>2</sup>	64407	53077	15917	38619	78130	101300
Portfeļieguldījumi	-33561	-24781	-89671	21413	49506	112364
Aktīvi (ieguldījumi ārvalstu vērtspapīros)	-41799	-33175	-100625	9460	35631	-18119
Līdzdalību apstiprināšie vērtspapīri	375	-678	1796	2043	-1223	-49

Parāda vērtspapīri	-42174	-32497	-102421	7416	36854	-18069
Obligācijas un parādzīmes	-41646	-26266	-105924	5780	36397	18354
Naudas tirgus instrumenti	-527	-6231	3503	1636	457	-36424
Pasīvi (ārvalstu ieguldījumi Latvijas vērtspapīros)	8238	8394	10954	11953	13875	130483
Līdzdalību apstipriņošie vērtspapīri	1266	6150	1436	13038	14443	-1851
Parāda vērtspapīri	6972	2244	9518	-1085	-567	132334
Obligācijas un parādzīmes	6962	2340	9518	-1032	-960	132727
Naudas tirgus instrumenti	10	-95	0	-53	392	-392
Atvasinātie finanšu instrumenti	-5090	4429	1236	2945	-7802	-3979
Aktīvi	-1946	-2153	1545	-74	-521	-1267
Monētārās iestādes	-1908	135	-138	577	-561	-1993
Valdība	0	0	0	0	0	0
Bankas	-463	-2348	1685	-653	39	733
Citi sektori	425	61	-1	1	0	-7
Pasīvi	-3144	6581	-309	3019	-7281	-2712
Monētārās iestādes	-2973	4227	305	926	-5335	-1102
Valdība	0	0	0	0	0	0
Bankas	-157	2354	-614	2093	-1946	-1714
Citi sektori	-14	0	0	0	0	105
Citi ieguldījumi	-52188	141461	287360	97344	46795	111449
Aktīvi (Latvijas aizdevumi ārvalstīm u.tml.)	-27953	-95510	-114519	-149017	-225630	-96686
Monētārās iestādes	61	88	-17	147	-60	-808
Valdība	-724	-155	147	817	174	-4
Bankas	-2777	-83987	-118971	-151926	-195256	-98369
Citi sektori	-24514	-11456	4322	1945	-30488	2495
Pasīvi (ārvalstu aizdevumi Latvijai u.tml.)	-24235	236971	401878	246361	272425	208134
Monētārās iestādes	-1663	-1341	-1231	-1614	-1687	8505
Valdība	-10348	-2356	294	-23897	41	-2872
Bankas	-5408	209696	377734	256905	264327	118249
Citi sektori	-6816	30973	25081	14967	9745	84252
<b>REZERVES AKTĪVI</b>	89298	-73300	-67408	12958	19166	-75326
<b>NOVIRZE</b>	4641	26281	-44	-17385	-31896	71066

<sup>1</sup>Dati precizēti.

<sup>2</sup>Sākot ar 2004. gadu, Latvijā veikto tiešo investīciju pašu kapitāla dati tiek atspoguļoti pēc iespējas tuvāk tirgus cenām. Novērtējot biržā kotēto uzņēmumu vērtību, tiek izmantoti Rīgas Fondu biržas dati, bet biržā nekotēto uzņēmumu vērtību iegūst, izmantojot Eiropas Centrālās bankas rekomendēto pašu kapitāla metodi (pašu kapitāls bilances vērtībā).



Mārtiņš Grāvītis  
Latvijas Bankas preses sekretārs  
Tālrunis 7022 349; fakss 7022 429; [Martins.Gravitis@bank.lv](mailto:Martins.Gravitis@bank.lv); [www.bank.lv](http://www.bank.lv)